

Syed Mahar Ali Shah & Baba Chalasi: Persian Mystic Poets of Pakistan

***Shagufta Yasin Abbasi**

****sara Zahra Bukhari, syeda**

Abstract:

One of the characteristics of the Persian language from the beginning until today has been that the Sufi Poets and writers try to prevent the people of their age from the ignorance and refinements of the world through this sweet language. For the reason, in the subcontinent, local poets continued the same practice following the great poets of the Persian language .Syed Mahr Ali shah and Baba Chelasi are both important personalities in terms of Sufism and mysticism. Although Syed Mahr Ali Shah and Baba Chelasi have a gap of 80 years between them ,both of them are similar in many ways and one of the biggest similarities between them is this that they are multi – lingual poets ,but they have tried to guide the misguide and unthinking people to the right path through the words of the Persian language.in this article ,we consider the biography and Persian works of both prominent figures and mystics of Pakistan.

Keywords : Syed Mahr Ali Shah ,Baba Chelasi , Persian poetry ,mysticism

سید مهر علی شاه و بابا چلاسی : سخنگویان متصوفه فارسی پاکستان

*شگفته یسین عباسی

** سارا زبرا بخاری ، سیده

چکیده :

یکی از ویژگی های زبان فارسی از آغاز تا به امروز این بوده است که شاعران و نویسندگان متصوفه توسط روش ناصحانه این زبان شیرین سعی می کنند که مردم عصر خود را از جهل و الایشات دنیا باز دارند. به همین علت در شبه قاره نیز سخنسرایان محلی در تتبع شاعران بزرگ زبان فارسی همین روال را ادامه دادند. سید مهر علی شاه و بابا چلاسی هر دو شخصیت از نظر تصوف و عرفان حایز اهمیت اند. اگرچه پیر مهر علی شاه و بابا چلاسی فاصله هشتاد ساله را در میان خودشان دارند ولی باز هم هر دو شخصیت متصوفه پاکستان از چند حیث مثل هم هستند و یکی از بزرگترین مماثلت بین هر دو ایشان این است که آنان شاعر چند زبانه هستند اما در سعی بوده اند که توسط گفته های زبان فارسی مردم گمراه و عاقبت ناندیش را به راه راست و مستقیم راهنمون شوند. درین مقاله شرح احوال و آثار هر دو شخصیت برجسته و متصوفه پاکستان را در نظر می گیریم.

کلید واژه ها : مهر علی شاه ، بابا چلاسی ، وعظ و نصیحت ، زبان فارسی

مقدمه :

یکی از ویژگیهای زبان و ادبیات فارسی عرفان و تصوف بوده است. چون از آغاز تصوف تا به امروز برای این هدف هزاران نفر اعم از مرد و زن به این زبان سخنرایی کرده اند. و توسط این زبان وسیع، شیرین و دل انگیز مردم دنیا دار را به معنویت خوانده اند و آشنا ساخته اند. جالب اینجا است که زبان فارسی ظاهراً خیلی وقت است که ازین سرزمین شبه قاره رخت بر بسته است ولی دل و اذهان مردم پاکستان امروز هم از بوی دلایز زبان شیرین فارسی معطر اند. برای اثبات این ادعا می توان مثال شخصیت سید مهر علی شاه و بابا چلاسی را در نظر گرفت. سید مهر علی شاه در سال 1937م درگذشته بود و بابا چلاسی در 1938 چشم به جهان گشوده بود و الان هم در قید حیات اند اما کار و افکار ارزنده هر دو شخصیت مثل هم بوده اند. **روش تحقیق:** این تحقیق بنا به روش تطبیقی انجام شده است.

زندگینامه پیر مهر علی شاه

سید مهر علی شاه گولروی در سال 1859 م بمطابق 1275ق، در ماه رمضان المبارک بروز دوشنبه چشم به جهان گشود.

تحصیلات مقدماتی: عهد تحصیلات ایشان به خرد سالی آغاز شد. خادمی ایشانرا بدوش برداشته به مدرسه می برد. حافظه اش خیلی خوب بود. درسی که بار اول می خواند یا می شنید اصلاً فراموش نمی کرد. یاد گرفتن علم صرف و نحو در گولره آغاز کرد و سپس نزد مولانا محمد شفیع قریشی به «بهوئی» رفت. در درسهایی بهوئی بر همه دانشجویان از دسترس علمی سبقت برد. بعد از تکمیل تحصیلات در بهوئی پیش مولوی سلطان محمد در انگه، شاه پور رفت. برای درس در انگه قریباً دو و نیم سال سکونت اختیار کرد. در دوران اقامت در انگه به دانشجویان همدرسان در یاد گرفتن درس کمک می کرد و نکته های دقیق را تصریح می نمود.

تحصیلات عالی: در آن زمان برای دسترس علوم دین و فلسفه و منطق از اساتید هند استفاده می کردند. چون مدرسه های معروف در علی گره، دیوبند، دهلی، رام پور و لکهنو وجود داشتند و بسیاری از علمای معروف و نابغه روزگار در آن مدرسه های دینی می آموختند.

بنابراین وی نیز برای تحصیلات عالی در علم فقه، حدیث و تفسیر قرآن مسافرت به هند اختیار کرد. وی در سن بیست سالگی به شهر خویش برگشت. در 1295 هـ وقتی که دوره علوم ظاهر و رسمی تمام شد. در گولره آغاز درس و تبلیغ و ارشاد کرد اولاً پنجاه نفر به حلقه درس ایشان وارد شدند و کسب فیض کردند.

بیعت از شمس الدین سیالوی: وقتیکه در هند تحصیل علوم ظاهری به پایان رسانید، سید گولروی به وطن خویش مراجعت فرمود و در خدمت شمس الدین سیالوی حاضر شده بدست ایشان شرف بیعت یافت.

درس و تدریس: سید مهر علی شاه آدم جامع العلوم بود. علم را به درجه عبادت می گذاشت نیز حافظه فوق العاده داشت. در گولره شریف تعداد کثیری از طالبان علم حق سکونت داشتند. وی همیشه به فکر بهبود آنان بود همیشه موضوعات قرآن و حدیث و فقه و علم عرفانی، علم باطنی مورد نظرشان قرار می گرفتند. از فیض نظر ایشان مردم از گمراهی دور شدند. ایشان حدوداً پنجاه سال در درس و تدریس مشغول گشتند.

مجاهدات و مسافرت: سید گولروی در دوران زندگی شمس الدین سیالوی گاه گاهی در منطقه های قرب و جوار و بومی درس می داد. بعد از وفاتشان بر طبیعت سید گولروی درد و اضطراب غلبه پیدا کرد. بنابر این ایشان متوجه به مجاهدات و جهان گردی شد. چون که این کار از روش سالکان نیز می باشد. از فراق شیخ در حال نماز و وقت اوراد و در مجالس علم و تدریس گریه می کردند. در آن زمان مسافرت ایشان محض در حدود پنجاب بود. نخست به لاهور می رفت. دور از مردم در جنگلها اقامت می گزید و در عبادت مشغول می ماند. سپس به ملتان، مظفر گره، دیره غازی خان رفت و آنجا بیشتر وقت در مجاهده و عبادت صرف می کرد. بعد از آن به هند رفت و بر مزار خواجه معین الدین چشتی اجمیری حاضر شد. به سبب اشاره غیبی از هند برگشت و مسافرت حجاز اختیار نمود. آنجا با مولانا رحمت الله مکی و حاجی امداد الله مکی ملاقات نمود. حاجی امداد الله مکی به ایشان سلسله صابریه پیش کرد و پیش بینی کرد که در زمان آینده قریب فتنه ای در پنجاب رخ خواهد داد. اگر شما آنجا ساکت هم خواهید نشست. آن فتنه زور نخواهد گرفت. این پیش بینی بعداً به صورت فتنه قادیانیت پدید آمد.

حالت استغراق و وفات: در حدود سن هفتاد و دو سالگی آثار ضعفی در بدن سید مهر علی شاه ظاهر شد. در سالهای اخیر زندگی بیماری ضعف معده / دل بیشتر شده بود. و روز بروز حالت استغراق و مشاهده حق افزون شده بود. اما در آن حال هم به ارادتمندان توجه می کرد. سید مهر علی شاه بروز سه شنبه 29 صفر 1356 هـ بمطابق 11 مئی در سال 1937 هـ واصل بحق شد و بروز چهارشنبه 12 مئی 1937 م بمطابق یکمین ربیع الاول در سال 1356 هـ در گولره شریف مدفون گردید.

آثار پیر مهر علی شاه

سید مهر علی شاه نه فقط بر علوم ظاهری و باطنی دسترس داشتند بلکه بر چهار زبان فارسی، اردو و پنجابی و عربی نیز تسلط داشتند به همین دلیل ایشان به سه زبان یعنی فارسی، اردو و پنجابی دارای آثار منثور و منظوم می باشد که به قرار زیر می باشد:

- آثار اردو: سید مهر علی شاه به زبان اردو پنج کتاب تألیف نموده است که به قرار زیر می باشد: 1. شمس الهدایه فی اثبات حیات مسیح 2. سیف چشتیائی . 3. فتوحات الصمدیه
- 4. تصفیه ما بین سنی و شیعه 5. فتای مهریه
- آثار منثور فارسی:

از آثار منثور فارسی سید مهر علی شاه گیلانی چهار کتاب در دست داریم:

1. **تحقیق الحق فی کلمه الحق:** نخستین اثری که از قلم درافشان به زبان فارسی در 1315 هـ بمطابق 1897 عیسوی نوشته شد. این کتاب بالغ بر دقایق علمی است و در جهان اسلامی شهرت خاصی دارد. در سال 1996 م این کتاب با ترجمه اردو به چاپ رسید و شامل بر 211 صفحه می باشد. سبب این تألیف روشن کردن معانی کلمه اول لا اله الا الله محمد رسول الله بود. این کتاب در جواب کتاب «کلمه الحق» نوشته شد. چونکه مؤلف کتاب «کلمه الحق» نوشته بود. که این کلمه مشترک است و دائره کار کلمه «اله» بر هر آن چیز می باشد که

می توان آن را پرستش کرد. سید مهر علی شاه در رد این نظریه از دلایل دقیق علمی کلمه الله، اهلیان علم و تحقیق را به ورطه حیرت انداخت.

2. اعلاء کلمه الله فی بیان ما اهل به لغیر الله : دومین اثر فارسی سید گولروی است. این کتاب در 1322 بمطابق 1904م به طبع رسید. این کتاب مشتمل بر 292 صفحه می باشد و دارای یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه است. سبب نوشتن در زبان فارسی این بود که علمای از ناحیه پختون و افغانستان نیز از این تالیف استفاده کنند. بعد از آن ترجمه اردوی کتاب مذکور با متن فارسی نیز منتشر شد. این کتاب در جواب مسئله ای نگاشته شده بود. طبق آن مسئله جانوران را که به نام اولیاء الله ذبح می کنند. حرام اند و طعمی که بطور نیاز برای فاتحه خواندن تهیه کنند. از روی ما و احل به غیر الله¹ کاملاً حرام است. در این کتاب جواب این مسئله آورده شده است و با دلایل گوناگون این را حلال دانسته شده است. اثر مذکور را به سه باب تقسیم کرده است.

3. هدیه الرسول: سومین اثر فارسی سید مهر علی شاه گولروی است. ایشان در رد عقاید مرزائیت و بالخصوص در رد تصنیف مرزا تالیف فرمود که «ایام الصلح» نام داشت. در اصل «ایام الصلح مرزا» برای گمراه کردن عقاید مسلمانان کابل به زبان فارسی نگاشته شده بود. به همین علت «هدیه الرسول» جایگاه خاصی دارد. وی ازین پیش هم برای رهنمایی مردم شبه قاره تالیفاتی مانند این در رد عقاید فتنه قادیانیت به زبان اردو نوشتند که «شمس الهدایه» و «سیف چشتیانی» نام داشتند. موضوع هر سه کتاب یکپس است. اما تالیف مذکور در 1326 هـ بمطابق ژوین 2006 هـ منتشر شد و مشتمل بر 128 صفحه است. این تالیف حاوی بر یک مقدمه، یک خطبه شامل بر ده اصول است.

4. ملفوظات مهریه : ملفوظات سید مهر علی شاه گولروی به نام «ملفوظات مهریه» معروف اند این ملفوظات در زبان فارسی توسط دو شاگرد ایشان مولانا گل فقیر احمد پشاوروی و مولانا عبدالحق سسرالوی نگاشته شد. تعداد کل ملفوظات در حدود صد و نود و سه می باشد. سید گولروی در مجالس مریدان به زبان محلی (پنجابی) ارشاد و تلقین می کرد و شاگردان آن را به زبان فارسی ضبط می کردند. ازین نظر می توان ملفوظات مذکور را به دو قسمت تقسیم کرد:

قسمت اول دارای پنجاه و شش ملفوظ است. راقم ملفوظات قسمت اول مولانا فقیر احمد است و ملفوظات بقیه به دست مولانا عبدالحق سسرالوی نگاشته شدند. و مشتمل بر 184 صفحات است. زبان ملفوظات فارسی، غالباً زبان فارسی شبه قاره ای است. چون کاربرد واژه های محلی جابجا به چشم می خورد گاهی از شعرهای پنجابی و اردو نیز استفاده شده است.

➤ **مکتوبات مهریه:** مشتمل بر نامه هایی که به اشخاص و دوست و ارادتمندان نوشته بودند. همه آنان را درین کتاب جمع آوری کرده اند. اغلب نامه ها در زبان اردو و فارسی نوشته شدند و حاوی بر عبارات عربی و اشعار اردو فارسی و زبان محلی است. اغلب نامه ها به علت آیات، احادیث یا عبارات عربی مصنوع شده است. مکتوبات مهریه توسط مولانا عبدالحسینی چشتی مرتب شده در 1491 هجری مطابق 1998 به چاپ رسید. تعداد مکتوبات 384 است. این کتاب دارای 221 صفحه است.

— شعرهای متفرق در مکتوبات

در سال 1912م ملک سلطان محمود توانه به خدمت سید گولروی در نامه خود شعری نوشت جواب آن به صورت این منظومه نوشته شد. این منظومه حاوی بر چهار بیت است. سبک شعر دارای سبک عراقی است. منظومه دوم که از مکتوبات طیبیه ثابت می شود. راجع به خواجه نظام الدین تونسوی است. تعداد شعر سه است. سومین منظومه به نام قاضی سر بلند خان پشاوروی نوشته شد و در آن سه شعر به او نوشته شدند.

• **آثار منظوم:** سید مهر علی شاه از سخنوران و شاعران عارفانه معروف زمان خود بود. اگرچه طبیعتاً شاعر نبود ولی باز هم شعر ایشان نغز و تاثیر بسیار دارد. ایشان مهر تخلص می کردند. ایشان دارای یک اثر منظوم می باشند. که «مراة العرفان» نام دارد. این اثر مشتمل بر سه زبان، فارسی، پنجابی و اردو است. و نخست در 1390 هـ به زیور طبع آراسته شد. نسخه اثری که در دسترس است حاوی بر چهل صفحه است و در سال 1427 مطابق با دسامبر 2006م منتشر شد. شعر ایشان شامل بر موضوعات تصوف و عرفان می باشد. ازین ترتیب کتاب مذکور به سه قسمت منقسم می شود: 1 - شعر فارسی 2 - شعر پنجابی 3 - شعر اردو

کلام منظوم فارسی ایشان کاملاً شعر عرفانی است که حاوی بر دو مثنوی عرفانی و منظومه هایی به عنوان نعت و مناجات، مدحت خواجه شمس الدین سیالوی و غزل عرفانی می باشد

سبک شعر فارسی: سید گولروی شاعر اخیر سده بیستم است. اما شعر ایشان به شیوه شعر کلاسیک و سنتی است. اغلب سبک شعرش نزدیک به سبک عراقی می باشد و نیز از اشعار مولانا و حافظ شیرازی خیلی تاثیر گرفته شده است البته در شعر ایشان می توان رنگ شبه قاره را دید چون خیلی از جاها از کلمات و واژگان هندی و اردو استفاده نموده شده است.

شرح احوال و آثار بابا چلاسی: اسم کامل چلاسی شیخ غلام نصیر معروف به چلاسی می باشد. او در سال 1938 در شهر چلاس تولد یافت.

تحصیلات مقدماتی: بابا چلاسی روزگار طفلی را در زادگاهش سپری کرد. تحصیلات مقدماتی را از محضر استاد عبدالغنی بدست آورد.

شغل و تصنیفات: چلاسی سه سال در بتگرام رشته درس و تدریس مشغول بوده است. او از شانزده سالگی به تالیف و تصنیف پرداخته است. (مصاحبه)

داعی اسلام: چلاسی مصلح الناس و مبلغ بزرگ اسلام و مانند یک مرشد کامل می باشد. او برای اصلاح مردم و منع کردن منکرات دین و ایجاد کردن محبت و الفت بین خلق خدا و برانگیختن جنبه ایثار و فداکاری خدمت و کاری زیاد کرده است. و همچنین به تربیت روحانی مردم قائل است و درس اجتناب از بدعت و شرک و مراسم قبیحه و قتل و قتل، دزدی، اعمال بد و خرافات بد می دهد. به همین علت او در کلیات خویش تعلیمات دینی را جای داده است. (چلاسی،

بابا چلاسی به نشر و اشاعت و ابلاغ دین مبین زحمت زیادی کشیده است و برای این کار خیر به گلگت، استور، مانسهره، پشاور، کشمیر و ایبت آباد مسافرت کرده است. و با وعظ و نصایح و سخنرانی و باسرودن اشعار خود مردمان را با احکام خدا و سنت رسول آگاه کرد.

عزالت گزینی چلاسی: بابا چلاسی پنجاه یا شصت سال است که عزالت نشین است و از دنیا و آلایشات دنیا هیچ کاری ندارد. پیکر تواضع و انکساری عصر حاضر می باشد که از اشعار وی پیدا است.
می گوید:

قریب آمد جهان وقت حضوری
چلاسی حال خود گوید ضروری
گناه او به صد دفتر نگنجد
اگر بخشیدی اش بیشک غفوری

(همان)

آثار بابا چلاسی: بابا چلاسی به پنج زبان از قبیل: اردو، عربی، فارسی، پشتو، شینا دارای آثار میباشد که تک تک از آنان در زیر ذکر آورده می شود:

- آثار اردو: چلاسی چهار تا اثر به زبان اردو دارد که به قرار زیر اند:
 - 1 - انفاس نفیسه 2 - تحفه مغرب 3 - سلک مروارید 4 - گلزار بیماری
- آثار عربی: چلاسی به زبان عربی دارای پنج تا کتاب می باشد.
 - 1- التبیان فی شهر رمضان 2- اوراق الذهب للعجم العرب 3- التحقیقات الادق لطلاب الحق
 - 4- التقویر الانیق عند البیت العتیق 5- الکلام الملیح فی رفع المسیح و ختم النبوة کالصبح الصبیح
- آثار شینا: چلاسی در زبان شینا دو تا اثر دارد:
 - 1- جواهر چلاسی 2 - زاد سفر
- آثار پشتو: چلاسی در زبان پشتو دارای فقط یک کتاب می باشد که تحفه الافغان نام دارد.

➤ آثار متفرقه

1 - مجموعه گلدسته پنج گل: این کتاب ضخیم مشتمل بر 150 صفحه است و در سال 1429 انتشار یافته است و به مناسبت پنج زبان یعنی عربی، فارسی، اردو، شینا و پشتو اسم این کتاب را «مجموعه گلدسته پنج گل» موسوم کرده است. کتاب فوق الذکر دارای دو قسمت می باشد که قسمت اول مشتمل بر اشعار عربی، فارسی، اردو، پشتو و شینا می باشد. اما در قسمت دوم تشریح و توضیح آیات قرآنی و مضامین دیگر در نثر به نظر می رسند.
به عنوان مثال در مدح رسول (ص) می فرماید:

محمد را مقام بو العجب هست
جهان را از خدا سوغات رب هست
مگو ای ساکن دنیا به او را
که خاک اندر دهان بی ادب هست

(چلاسی، 1429: ص 59)

➤ **ملفوظات چلاسی:** کتاب مذکور به دو زبان فارسی و اردو بار چهارم به سال 2014 به چاپ رسیده است و مشتمل بر 149 صفحه می باشد. اما در این کتاب صنف نظم و نثر هر دو به چشم میخورد و درین کتاب حمد و ثنای باری تعالی، نعت رسول اکرم (ص) پند و اندرز، ذکر الهی، اتحاد و اتفاق و صلح بین مسلمانان

و ذکر حب دنیا و کراہت الموت و غیره و عناوین امثال آنان دیده می شود . به عنوان مثال راجع به حب خدا می فرماید:

اگر حب رخی در دل نمی داری چه میداری
دل گر سوز اندر گل نمیداری چه میداری
(چلاسی، 2014 : ص 68)

• آثار فارسی: تعداد آثار چلاسی در زبان فارسی تا هشت می رسد که به قرار زیر می باشد.

1 - متاع مومن ، 2 - فیوضات ربانیه معه ضمیمه ، 3 - معدن توحید ، 4 - گنجینه معرفت ، 5 - تحائف قدسیه ، 6 - ینابیع الحکمہ، 7 - اسرار محبت ، 8 - مجالس چلاسی
اما به جز کتاب مجالس چلاسی همه کتاب ها را در یک کلیات گردآوری کرده است و اسم آن کلیات را کلیات چلاسی گذاشته شده است.

(i) - کلیات چلاسی: کلیات چلاسی اولین بار به سال 1436 هـ بعد از گردآوری و تصحیح توسط خداداد احمدی المعروف پیر خوشیو به طبع رسیده بود .

(ii) - مجالس چلاسی: مجالس چلاسی سومین بار در سال 1436 هـ بمطابق 2015 به چاپ رسیده است و بالغ بر 135 صفحه می باشد و دارای عناوین مختلف تحت هفت مجالس می باشد. درین کتاب بعضی جاها قطععات و غزلیات اردو و عربی هم آشکار اند. در حین مجالس موضوعاتی مانند درس توحید، محبت با خدا و رسول و صلحای دین و مذمت گیتی ، و درس رحم کردن بر همه انسان و تاکید کردن عمل بالقرآن و سنت رسول و غیره به چشم می رسند.
به عنوان مثال راجع به حب حسین می فرماید:

تقویت هر قلب از ان خون حسین است

آن شخص چه خوش شخص که مجنون حسین است

(چلاسی ، 1436 : ص 62)

راجع به حب اولیا می گوید :

اگر خواهی خدا و مصطفی را
ولی گر نیست بهر او دعا کن
مده از قلب حب اولیا را
وگر او هست لازم کن لقار را

(همان : ص 128)

سبک نگارش چلاسی : بابا چلاسی به شدت تحت تاثیر مولانا روم قرار گرفته است چون چلاسی مانند مولانا اشعار خودش را در صورت حکایات و داستانها نوشته است و در لابه لای آن اشعار نصایح و پند را برای مردم آورده است . در نظر گرفتن ویژگیهای سبک عراقی ، بدیهی است که بابا چلاسی برای سرودن اشعار خودش حد الامکان از سبک عراقی استفاده نموده است.

نتیجه گیری :

در آخر تحقیق به این نتیجه رسیده ایم که اگرچه فاصله زمانی بین دوره سید مهر علی شاه و بابا چلاسی حدوداً هشتاد سال است ولی سعی هر دو بزرگوار بر این بوده است که برای ابراز منظورشان علاوه از زبان محلی خودشان زبان

فارسی را انتخاب کنند. از سید مهر علی شاه ما چهار تا کتاب منثور و یک مجموعه به نام مرآة العرفان به زبان فارسی در دست داریم. درین مجموعه سید مهر علی شاه به سه زبان شعر سروده است که یکی از آنان فارسی است. تعداد آثار فارسی بابا چلاسی تا هشت می رسد که ازین هشت، هفت را در یک کلیات گرد آوری نموده اند. فقط یک کتاب منثور به نام مجالس چلاسی جداگانه به چاپ رسیده است و مشتمل بر هفت مجلس می باشد. جالب اینجا است که هر دو شاعر برجسته پاکستان برای افکار ارزنده خودشان سبک عراقی را انتخاب نموده اند و در لابه لای ابیات آیات قرآن و احادیث به وفور به چشم می خورند.

منابع و مأخذ:

- ##- القرآن .
- ##-چلاسی، الشیخ غلام نصیر-(۱۴۲۶هـ)مجموعه گلدسته پنج گل، ناشر فیض الودود، ایبت آباد.
- ##-همان-(۲۰۱۴م)ملفوظات چلاسی، ناشر فیض الودود، ایبت آباد.
- ##-همان،(۱۴۳۶هـ)مجالس چلاسی، ناشر الفلاح، پشاور.
- ##-شاه، مهر علی (2006م) مرآة العرفان ، گولره شریف ، آستانه عالیہ.
- ##-همان، مهر علی (1998 م) مکتوبات طیبات به مهر چشتیه ، گولره شریف ، آستانه عالیہ.
- ##-همان ، مهر علی (2012 م) تحقیق الحق فی کلمة الحق، گولره شریف ، آستانه عالیہ
- ##-همان ، مهر علی (2011 م) اعلاء کلمة الله فی بیان و ما اهل به لغير الله ، گولره شریف ، آستانه عالیہ.
- ##-شاه، مهر علی، ملفوظات مهریه ، به اهتمام مولوی فقیر محمد پشاورى و مولوی عبدالحق ، لاهور ، صابر الیکترک پریس.
- ##-فیض ، احمد فیض (2009م) مهر منیر ، گولره شریف ، آستانه عالیہ.